

ЗАКОН ЗА ОДБРАНА

Редакциски пречистен текст¹

ГЛАВА I

ОСНОВНА ОДРЕДБА

Член 1

Одбраната на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Републиката) се организира како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката.

Одбраната на Републиката ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили.

Вооружени сили се: Армијата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Армијата), а во воена состојба и дел од единиците на Министерството за внатрешни работи, кога се наредува нивна употреба, како поддршка на Армијата согласно со овој закон.

Трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите можат да извршуваат определени задачи во областа на одбраната.

Единиците на локалната самоуправа извршуваат определени задачи од областа на одбраната.

Одбраната на Републиката може да се остварува самостојно или во рамките на Организацијата на Северноатлантскиот договор (North Atlantic Treaty Organization, во натамошниот текст: НАТО). Одбраната на Републиката се остварува и преку учество во изградба и одржување на меѓународниот мир, безбедност, како и исполнување на обврските преземени во рамките на НАТО.

Одбраната на Републиката се остварува во согласност со Уставот на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Уставот), законите, други документи и меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот, како и во согласност со стратегиските документи во одбраната: Национална стратегија за безбедност, Стратегија за одбрана, Стратегиски одбранбен преглед, Долгорочен план за развој на одбранбените способности и План за одбрана.

¹ Редакциски пречистениот текст на Законот за одбрана ги опфаќа: основниот текст на Законот, објавен во “Службен весник на РМ” бр.42/01, Одлуката на Уставниот суд У.бр.37/2002, објавена во “Службен весник на РМ” бр.73/02, Одлуката на Уставниот суд У.бр.135/2001 и У.бр.155/2001, објавена во “Службен весник на РМ” бр.78/02 и Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РМ” бр.5/03, Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РМ” бр.58/06, Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РМ” бр.110/08, Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РМ” бр.51/11, Законот за изменување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РМ” бр.151/11, Законот за дополнување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РМ” бр.251/15 и Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана, објавен во “Службен весник на РСМ” бр.42/20, во кои е означено времето на нивното влегување во сила и примена.

ГЛАВА II

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ГРАЃАНИТЕ ВО ОДБРАНАТА

Член 2

Во остварувањето на одбраната на Републиката, граѓаните ги имаат следниве права и должности:

- 1) да извршуваат воена служба;
- 2) да извршуваат работна служба и
- 3) да извршуваат материјална служба.

1. Извршување на воената служба

Член 3

Воена служба извршуваат сите граѓани на Републиката на возраст од 18 до 64 години живот, доколку ги исполнуваат условите утврдени со овој закон.

Член 4

Воената служба на граѓаните се состои од:

- 1) доброволно служење на воениот рок и
- 2) служба во резервните сили на Армијата.

Граѓаните имаат право доброволно да го служат воениот рок на начин и под услови утврдени со овој закон.

Службата во резервните сили на Армијата се извршува во мир, кризна, вонредна и воена состојба, согласно со овој закон.

Член 4-а

Граѓанинот за време на извршувањето на воената служба е:

- 1) војник - за време на доброволното служење на воениот рок и
- 2) припадник на резервните сили на Армијата за време на служба во резервните сили на Армијата.

Член 4-б

Службата во резервните сили на Армијата се состои од:

- 1) служба во општата резерва и
- 2) служба во активната резерва.

Во зависност од потребите на Армијата, на служба во резервните сили на Армијата може да се ангажираат и лица кои не го отслужиле воениот рок, а се експерти во области или критични специјалности од особено значење за Армијата.

Член 5

На припадникот на резервните сили на Армијата му престанува воената служба ако:

- 1) не ги исполнува условите за служба во резервните сили на Армијата и
- 2) му престане државјанството на Република Северна Македонија.

Член 6

Војникот, односно припадникот на резервните сили на Армијата стекнува статус на воено лице со стапувањето во воената служба, а го губи статусот на воено лице со престанокот на воената служба.

Војникот, односно припадникот на резервните сили на Армијата има статус на воено лице и кога се јавува на покана од надлежен орган на државната управа заради извршување на воената служба од моментот на поаѓањето до враќањето во живеалиштето.

Член 7

Доброволното служење на воениот рок трае три месеца.

Доброволно служење на воен рок се извршува во Армијата.

Членовите 8, 9 и 10 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Членовите 11 и 12 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

3. Извршување на работна служба

Член 13

Должност за извршување на работната служба имаат сите работоспособни граѓани на возраст од 18 до 65 години живот за мажи, односно 60 години живот за жени.

Од должноста за извршување на работната служба се ослободуваат бремена жени, мајки, односно самохрани родители и старатели кои имаат или се грижат за дете до седум години, односно две и повеќе деца до десет години, граѓани кои се здравствено неспособни за работа и граѓани кои имаат распоред во Армијата и републичките сили за заштита и спасување.

Должноста за извршување на работната служба се остварува само во воена состојба.

Поблиски прописи за извршување на работната служба донесува Владата.

4. Извршување на материјална служба

Член 14

За потребите на Армијата во кризна, вонредна и воена состојба, како и при изведување вежбовни активности во мир, граѓаните, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите се должни, на Министерството за одбрана по негово барање да му даваат на користење возила, машини, земјиште, објекти, како и други материјални средства, запрежен и товарен добиток.

Министерството за одбрана води евиденција и врши распоредување на средствата и добитокот од став 1 на овој член.

По барање на Министерството за одбрана, граѓаните, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите се должни на Министерството за одбрана да му даваат податоци за материјалните средства и добитокот од став 1 на овој член.

Сопствениците на материјалните средства и добитокот од став 1 на овој член се должни за секоја промена од значење за водење на евиденцијата од став 2 на овој член да го известат Министерството за одбрана во рок од осум дена од денот на настанување на промената.

За користењето на средствата и добитокот од став 1 на овој член, на давателите им припаѓа надоместок за нивно користење, како и надоместок за нивно оштетување или уништување.

Дневниот надоместок за користење на средствата и добитокот од ставот 1 на овој член изнесува до 30% од просечната месечна нето плата по работник во Републиката објавена во месецот пред давањето на средствата и добитокот, а надоместокот за нивно оштетување или уништување не може да биде помал од пазарната вредност на средството, односно добитокот што истите ја имале во времето кога биле оштетени или уништени, определена врз основа на елементите со помош на кои според обичаите во зависност од времето и местото на пазарот се утврдува пазарната цена.

Поблиски прописи за видот на средствата и добитокот од став 1 на овој член, за начинот на водењето на евиденцијата и за поблиско определување на висината на надоместокот за нивното користење, оштетување и уништување донесува Владата.

Член 15

Должност за давање на средствата и добитокот од член 14 на овој закон во воена состојба имаат и странски државјани кои постојано живеат на територијата на Републиката, како и странските трговски друштва и странски трговци-поединци, односно нивни претставништва и други организациски единици во Републиката.

ГЛАВА III

НАДЛЕЖНОСТИ НА ОРГАНИТЕ НА ДРЖАВНАТА ВЛАСТ

Член 16

Надлежностите во одбраната се остваруваат во согласност со Уставот на Република Северна Македонија и закон.

Надлежностите во одбраната ги остваруваат Собранието на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија и министерот за одбрана.

б) Собрание на Република Северна Македонија

Член 17

Во остварувањето на одбраната Собранието на Република Северна Македонија:

- 1) врши надзор врз остварувањето на надлежностите на Владата во одбраната и ја следи подготвеноста за одбрана на Републиката;
- 2) утврдува постоење на непосредна воена опасност од напад врз Републиката;
- 3) прогласува настанување и престанување на воена состојба;

- 4) одлучува за висината на средствата за потребите на одбраната;
- 5) донесува буџет на Републиката за воена состојба;
- 6) донесува одлука за стапување во членство и за истапување на Републиката од членство од колективните системи за безбедност и одбрана;
- 7) ратификува меѓународни договори кои се однесуваат на влегување, поминување или престој на странски вооружени сили на територијата на Републиката заради вежби, обука, учество во меѓународни операции, во НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана и операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, како и учество во тие активности и операции на припадниците на Армијата и вработените во Министерството за одбрана во странство;
- 7-а) ратификува меѓународни договори кои се однесуваат на воспоставување и престој на команди, штабови и воени единици на меѓународни организации на територијата на Републиката;
- 7-б) донесува одлука за упатување на барање до НАТО за помош за одбрана на Републиката;
- 7-в) одлучува за испраќање на припадници на Армијата и вработени во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката за учество во меѓународни операции;
- 8) донесува Национална стратегија за безбедност;
- 8-а) донесува Долгорочен план за развој на одбранбените способности;
- 8-б) донесува документи за функционирање на Собранието во воена состојба;
- 9) прогласува ден на Армијата и
- 10) донесува заклучоци и резолуции во врска со остварувањето на системот на одбраната, плановите за развој на одбраната, опременоста и борбената готовност на Армијата.

Извештај по актите наведени од точка 10 на овој член поднесува Владата по барање на Собранието или најмалку на две години.

Заради запознавање со активностите во Армијата, пратеник во Собранието може да побара од Министерството за одбрана да организира негова посета на единици, команди и штабови на Армијата.

в) Претседател на Република Северна Македонија и врховен командант на Армијата

Член 18

Во остварувањето на одбраната, претседателот на Република Северна Македонија и врховен командант на Армијата:

- 1) донесува стратегија за одбрана на Републиката;
- 2) донесува план за одбрана на Републиката;
- 2-а) донесува Процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет на Републиката;
- 2-б) изработува документи за функционирање на претседателот во воена состојба;
- 3) ги пропишува мерките на приправност и наредува нивно спроведување;
- 4) пропишува организација и формација на Армијата;
- 5) донесува документи за употреба на Армијата и наредува нејзина употреба;

- 6) дава согласност на документите за развој на Армијата;
- 7) ги определува мерките за зголемување на борбената готовност на Армијата и наредува нивно спроведување;
- 8) наредува мобилизација на Армијата;
- 9) го пропишува командувањето во Армијата;
- 10) донесува прописи што се однесуваат на борбената готовност, вооружената борба и мобилизацијата на Армијата;
- 11) поставува старешини на формациски места генерали и унапредува и разрешува генерали и
- 12) поставува и отповикува одбранбени аташеа и воени претставници на предлог на министерот за одбрана.

г) Влада на Република Северна Македонија

Член 19

Во остварувањето на одбраната Владата ги има следниве надлежности:

- 1) предлага висина на средства за потребите на одбраната;
- 2) предлага буџет на Републиката за воена состојба;
- 3) дава мислење за Стратегијата за одбрана на Републиката;
- 3-а) предлага на Собранието Национална стратегија за безбедност;
- 3-б) предлага на Собранието Долгорочен план за развој на одбранбените способности;
- 3-в) предлага на Собранието одлука за упатување на барање до НАТО за помош во одбрана на Републиката;
- 3-г) донесува одлука за упатување на барање до НАТО за помош за одбрана на Републиката доколку Собранието не е во можност да се состане и ја доставува на Собранието на потврдување штом тоа ќе биде во можност да се состане;
- 3-д) донесува Стратегиски одбранбен преглед;
- 3-ѓ) донесува документи за функционирање на Владата во воена состојба;
- 4) го утврдува предлогот на планот за одбрана на Републиката;
- 5) одлучува за влегување и излегување на вооружени сили на странски држави внатре и надвор од територијата на Републиката, поминување или престој во врска со нивното учество на вежби, обука, хуманитарни операции, меѓународни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, како и во команди, штабови и воени единици на меѓународни организации на територијата на Републиката, во согласност со меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот;
- 5-а) одлучува за воспоставување и престој на команди, штабови и воени единици на меѓународни организации на територијата на Републиката;
- 5-б) одлучува за испраќање на припадници на Армијата и вработените во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката за учество на вежби, обука, во НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективната самоодбрана, како и операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност;
- 6) одлучува за примање и давање воено-техничка помош со други држави;
- 7) одлучува за воведување работна служба;

8) наредува употреба на дел од единиците на Министерството за внатрешни работи во воена состојба како поддршка на Армијата;

9) одлучува за вежбовни активности на органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби;

10) донесува уредби за:

- спроведување на мерките на приправност;
- обезбедување резерви за потребите на одбраната во случај на воена состојба;
- планирање на одбраната;
- обучување за одбрана;
- критериуми за распоредување и приоритет при распоредувањето на граѓаните во одбраната;
- критериуми за опремување на органите на државната власт за работа во воена состојба;
- уредување на територијата за потребите на одбраната;
- организација и функционирање на комуникациите за раководење;
- противелектронско обезбедување;
- координација на работата, односите и организацијата во дипломатските претставништва, команди, штабови и воени единици на меѓународни организации во странство и на територијата на Републиката;
- опфат и заштита на критичната инфраструктура во Републиката;
- начинот на користење на податоците и информациите што се пренесуваат и обработуваат со комуникациско - информацискиот систем во областа на одбраната и

11) донесува одлуки за:

- методологија за спроведување на подготовките за одбрана,
- определување на објектите и зоните од значење за одбраната и зоните во кои се ограничува слободата на движењето, престојот или населувањето и
- определување на органите на државната управа кои се подготвуваат за остварување на својата функција во воена состојба.

Во остварување на надлежностите во одбраната, Владата донесува и други подзаконски акти.

д) Министерство за одбрана

Член 20

Во остварувањето на одбраната Министерството за одбрана:

- 1) подготвува стратегија за одбрана на Републиката;
- 2) учествува во изработката на процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет на Републиката;
 - 2-а) изработува Стратегиски одбранбен преглед;
 - 2-б) изработува Долгорочен план за развој на одбранбените способности;
- 3) го организира и подготвува системот на одбраната и предлага мерки за негов развој и усовршување;
- 4) подготвува план за одбрана на Републиката;
- 5) го организира пренесувањето на наредбата за спроведување на мерките на приправност и го следи нивното спроведување;

- 6) го организира и спроведува планирањето на одбраната;
- 7) ги планира потребите на одбраната и изработува финансиски планови и програми за потребите на одбраната;
- 8) ги распоредува финансиските средства за одбраната во согласност со Буџетот на Републиката;
- 9) врши ревизија на реализацијата на финансиските средства распоредени за потребите на Армијата;
- 10) планира резерви за потребите на одбраната во случај на воена состојба;
- 11) планира и организира материјално обезбедување за потребите на одбраната;
- 12) организира и спроведува здравствена заштита за потребите на одбраната;
- 13) предлага организација и формација на Армијата;
- 14) врши пополнување на Армијата;
- 15) организира и спроведува мобилизација на Армијата;
- 16) врши контрола и оценување на борбената готовност на Армијата;
- 17) донесува годишен план за вежбовни активности на Армијата;
- 18) донесува годишен план за школување и стручно оспособување и усовршување на лицата на служба во Армијата и вработените во Министерството, како и извадок од развојниот план за обучување;
- 19) врши стручни и управни работи во врска со изградбата на воени и други објекти од значење за одбраната и изградбата на инвестициони објекти за потребите на Армијата;
- 20) организира и спроведува вежбовни активности со органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби и други организации од јавен интерес;
- 21) го усогласува и координира опремувањето на органите на државната власт за работа во воена состојба;
- 22) планира и организира уредување на територијата за потребите на одбраната;
- 23) организира и подготвува комуникации за раководење за потребите на одбраната во кризна, вонредна и воена состојба;
- 24) организира, подготвува и спроведува криптозаштита на класифицирани информации од областа на одбраната;
- 25) врши фреквентен менаџмент во радиокомуникациите за потребите на одбраната;
- 26) организира и обезбедува функционирање на интегриран комуникациско-информациски систем;
- 27) води евиденција на граѓаните кои го отслужиле воениот рок и врши пополнување на резервните сили на Армијата;
- 28) организира и спроведува разузнавање, контраразузнавање и безбедност за потребите во одбраната;
- 29) организира и спроведува спречување и откривање на кривични дела од член 135 на овој закон;
- 30) го следи остварувањето на заштитата на класифицираните информации од значење за одбраната;
- 31) организира и спроведува обука за одбрана;
- 32) изработува наставни планови и програми за обука за одбрана;
- 33) организира функционирање на Центарот за обука за одбрана;

- 34) ги врши управните работи во остварувањето на правата и должностите на граѓаните во областа на одбраната;
- 35) води кадровска политика;
- 36) води сметка за составот на армискиот раководен кадар и другите лица ангажирани во Армијата, од аспект на националната припадност, без да се наруши критериумот на професионалност и стручност;
- 37) организира и спроведува информирање на јавноста;
- 38) организира и остварува издавачка дејност;
- 39) утврдува стандарди и други акти на стандардизација и метрологија за потребите на одбраната во согласност со закон;
- 40) врши надзор врз спроведувањето на овој закон и другите прописи од областа на одбраната;
- 41) дава стручно мислење на министерствата и другите органи на државната управа и управните организации во спроведувањето на подготовките за одбрана;
- 42) организира научно-истражувачка работа за потребите на одбраната;
- 43) организира научна и научно-техничка соработка од областа на одбраната со институции надвор од Републиката;
- 44) планира остварување на меѓународна соработка во областа на одбраната;
- 44-а) обезбедува поддршка на команди, штабови и воени единици на меѓународните организации, при престој или поминување низ територијата на Републиката;
- 44-б) обезбедува и координира цивилна и воена поддршка на воени единици на сојузничките сили при престој или поминување низ територијата на Републиката согласно со меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот;
- 45) ја организира посетата на пратениците на Министерството и на Армијата;
- 46) донесува прописи што се однесуваат на школување, стручно оспособување и усовршување на лицата на служба во Армијата и други прописи во врска со вршењето на службата во Армијата;
- 47) донесува прописи што се однесуваат на стручно оспособување и усовршување на вработените во Министерството за одбрана и
- 48) донесува стручни упатства од областа на одбраната.
- Во воена состојба Министерството за одбрана, врши штабни и други работи за потребите на претседателот на Републиката.
- 49) организира подготовки на системот на Министерството за одбрана за справување со кризи, како поддршка на системот за кризен менаџмент на Републиката;
- 50) организира и управува со националниот кодификациски систем за потребите на одбраната и наменската индустрија согласно со стандардите за обезбедување и контрола на квалитет и
- 51) го организира системот на воено здравство и спроведувањето на здравствената заштита согласно со овој закон и врши здравствена дејност врз основа на дозвола за вршење здравствена дејност согласно со прописите од областа на здравствената заштита.
- 52) го организира и спроведува станбеното обезбедување на активниот воен и цивилен персонал на служба во Армијата.

Член 20-а

Министерството за одбрана, има свој симбол и ознаки.

Симболот и ознаките од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за одбрана

ѓ) Органи на државната управа

Член 21

Министерствата и другите органи на државната управа и управни организации во остварувањето на одбраната на Републиката се подготвуваат за остварување на нивната функција во воена состојба и учествуваат во изработката на планот за одбрана на Републиката.

Во остварувањето на работите од став 1 на овој член, министерствата и другите органи на државната управа и управните организации во областите за кои се формирани:

1) следат, насочуваат, вршат надзор и преземаат мерки за спроведување на подготовките за одбрана;

2) изработуваат документи за функционирање во воена состојба;

3) предлагаат мерки за усогласување на документите од Планот за одбрана на Републиката;

4) спроведуваат мерки за приправност;

5) изработуваат стручни упатства за спроведување на подготовките за одбрана и

6) вршат и други работи во областа на одбраната во согласност со закон.

Министерствата и другите органи на државната управа и управните организации во воена состојба, го следат извршувањето на документите за функционирање во областите за кои се образувани и преземаат мерки и активности за нивно извршување.

Одредбите од ставовите 1 до 3 на овој член соодветно се однесуваат и на судовите, Јавното обвинителство, Уставниот суд на Република Северна Македонија, Народниот правобранител и другите органи на Републиката, како и на Народната банка на Република Северна Македонија.

Член 21-а

Сите државни органи, при извршување на надлежностите во одбраната, се должни да водат сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците.

Државните органи од ставот 1 на овој член водат грижа за родовата перспектива.

ГЛАВА IV

АРМИЈА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1. Заеднички одредби

Член 22

Армијата е вооружена сила на сите граѓани на Републиката.

Армијата има постојан состав и резервни сили.

Член 23

Армијата се организира, подготвува и оспособува за водење вооружена борба и борбени и други дејствија за остварување на својата уставна функција за одбрана на Републиката.

Член 24

Армијата се организира во единици, команди, штабови и установи.

Организацијата на единиците, командите, штабовите и установите, како и нивната големина, структура, број, состав и намена се пропишуваат со организацијата и формацијата на Армијата.

Армијата се состои од видови, родови и служби.

Видовите се: копнена војска и воено воздухопловство.

Видовите се состојат од родови и служби.

Претседателот на Републиката ги определува родовите и службите во Армијата, а Министерството за одбрана нивната намена и специјалност.

2. Генералштаб на Армијата

Член 25

Оперативните и стручните работи за организирање, подготвување и команднување со Армијата ги врши Генералштабот на Армијата, како највисоко стручно тело во состав на Министерството за одбрана за прашањата кои се однесуваат на Армијата.

Во извршување на работите од став 1 на овој член, Генералштабот на Армијата му предлага на Министерството за одбрана:

- 1) организација и формација на Армијата;
- 2) план за употреба на Армијата;
- 3) мерки за зголемување на борбената готовност на Армијата;
- 4) финансиски план за потребите на Армијата;
- 5) програма за опремување на Армијата;
- 6) план за вежбовни активности на Армијата;
- 7) план за школување, стручно оспособување и усовршување на лицата на служба во Армијата;
- 8) лица на служба во Армијата за школување и стручно оспособување и усовршување и
- 8-а) лица на служба во Армијата за упатување на должности во командните структури на НАТО, дипломатските претставништва, одбранбени аташеа, воени аташеа и воени претставници и на должности во команди, штабови и воени единици на меѓународни организации во странство и на територијата на Републиката;
- 9) доделување на одликувања и признанија за остварените резултати во областа на одбраната за припадниците на Армијата.

Член 26

Во извршувањето на работите и задачите од член 25 став 1 на овој закон, Генералштабот на Армијата:

- 1) го спроведува финансискиот план за потребите на Армијата одобрен од Министерството за одбрана и ја следи ефикасноста и наменската реализација на средствата согласно со прописите донесени од министерот за одбрана;

- 2) ја следи борбената готовност на Армијата и презема мерки за нејзино подобрување;
- 3) го организира и следи спроведувањето на мерките за готовност на Армијата и презема мерки за нивно извршување;
- 4) извршува мобилизација на Армијата;
- 5) изведува вежбовни и други активности за оспособување на Армијата во согласност со годишниот план;
- 6) спроведува логистичка поддршка на Армијата;
- 7) спроведува персонален менаџмент во Армијата во согласност со кадровската политика на Министерството за одбрана;
- 8) планира, организира и спроведува обука за припадниците на Армијата;
- 8-а) води сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците и води грижа и за родовата перспектива;
- 9) организира и подготвува врски за командување и контрола во Армијата;
- 10) планира и спроведува криптозаштита на класифицираните информации значајни за Армијата;
- 11) организира и спроведува противелектронско обезбедување;
- 12) организира и спроведува набљудување, контрола и обезбедување на суверенитетот на воздушниот простор на Републиката;
- 13) организира и спроведува разузнавање, контраразузнавање и безбедност во Армијата;
- 14) организира и спроведува заштита на силите во Армијата;
- 15) организира и спроведува откривање и спречување на вршење кривични дела во Армијата;
- 16) врши уредување на територијата за потребите на Армијата;
- 17) во согласност со планот на Министерството за одбрана остварува соработка со странски армии;
- 18) донесува стручни правила и упатства што се однесуваат на употребата на единиците на Армијата, внатрешниот ред и односите во вршењето на службата во Армијата и други стручни правила и упатства од значење за работата во Армијата и
- 19) врши и други работи во согласност со овој закон и со прописите за служба во Армијата.

Член 27

Со Генералштабот на Армијата раководи началник кој го поставува и разрешува претседателот на Републиката, со мандат од три години.

За својата работа началникот на Генералштабот на Армијата му одговара на претседателот на Републиката и на министерот за одбрана.

За началник на Генералштабот на Армијата исто лице може да биде поставено најмногу два мандата еднопосредно.

3. Командување во Армијата

Член 28

Претседателот на Републиката е врховен командант на вооружените сили.

Со единиците на Армијата непосредно командуваат началникот на Генералштабот на Армијата и командантите на воените единици и установи, во согласност со прописите за командување донесени од претседателот на Републиката.

Командувањето во Армијата се заснова врз принципите на едностарешинство, субординација и единство во командувањето при употреба на силите и средствата.

Наредбите на претпоставениот старешина во Армијата не се извршуваат ако нивното извршување претставува кривично дело.

4. Пополнување на Армијата

Член 29

Пополнувањето на Армијата се врши според организацијата и формацијата на Армијата.

Пополнувањето на постојаниот состав на Армијата се врши со професионални војници, воени старешини, војници на доброволно служење на воениот рок и цивилни лица на служба во Армијата, како и со материјални средства.

Пополнувањето на Армијата со резервни сили се врши со:

- а) лица од активната резерва;
- б) лица од општата резерва и
- в) лица кои не го отслужиле воениот рок, а се експерти во области или критични специјалности од особено значење за Армијата утврдени со решение на министерот за одбрана.

Пополнувањето на резервните сили на Армијата со материјални средства се врши со договор меѓу давателите на средствата и Министерството за одбрана.

5. Подготовка и мобилизација на Армијата

Член 30

Подготовката на Армијата опфаќа преземање организациски, безбедносни, воено-стручни и други мерки и постапки потребни за успешното остварување на борбените задачи.

Член 31

Со мобилизација Армијата се доведува во состојба на готовност за извршување на борбени задачи според документите за употреба на Армијата.

Член 32

Мобилизацијата на Армијата може да биде општа и делумна.

Општата мобилизација ја опфаќа целата Армија, а делумната, нејзините одделни формациски состави.

Член 33

Мобилизацијата на Армијата се организира во согласност со документите за употреба, а се извршува според документите за мобилизација.

Член 34

За подготвување, спроведување и извршување на мобилизацијата на Армијата се одговорни:

- 1) министерот за одбрана - за организирање и спроведување на мобилизацијата на Армијата;

2) началникот на Генералштабот на Армијата - за подготвување и извршување на мобилизацијата на Армијата и

3) воените старешини во постојаниот состав на Армијата - за подготвување и извршување на мобилизација на формациските состави со кои командуваат.

Член 35

Заради проверување на мобилизациската подготвеност и борбената готовност на Армијата, односно заради обука, согласно со планот за вежбовни активности на Армијата, одделни формациски состави на Армијата можат да се мобилизираат во мир.

6. Материјално обезбедување на Армијата

Член 36

Под материјално обезбедување на Армијата, во смисла на овој закон, се подразбира снабдувањето на Армијата со борбени и други материјални средства и опрема, исхрана, санитетско и ветеринарно обезбедување и друга логистичка поддршка.

Член 37

Материјалното обезбедување на Армијата го одобрува и реализира Министерството за одбрана, а го планира Генералштабот на Армијата во согласност со планот за опремување на Армијата.

Член 38

Заради материјално обезбедување на Армијата се формираат потребни материјални резерви.

Видот и обемот на материјалните резерви ги утврдува со правилник министерот за одбрана.

7. Врски за командување и контрола, криптозаштита и противелектронско обезбедување

Член 39

За потребите на Армијата се организираат и подготвуваат врски за командување и контрола и се спроведуваат мерки за криптозаштита, против електронско обезбедување и други мерки за заштита.

Врските за командување и контрола, како и мерките за криптозаштита и противелектронско обезбедување од став 1 на овој член, се составен дел на врските за раководење за потребите на одбраната.

8. Учество на Армијата во отстранувањето на последиците во вонредна и кризна состојба

Член 40

Армијата може да учествува во отстранувањето на последиците од кризна, вонредна и воена состојба.

Наредба за учество на Армијата во отстранувањето на последиците од кризна, вонредна и воена состојба донесува претседателот на Републиката.

Упатство за начинот на учеството на Армијата во отстранувањето на последиците од кризна, вонредна и воена состојба донесува министерот за одбрана.

9. Учество на Армијата и вработените во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката и во извршување на должности во команди, штабови и воени единици на меѓународни организации надвор од територијата на Републиката и на територијата на Републиката.

Член 41

Активниот воен и цивилен персонал, припадниците на резервните сили на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, можат да учествуваат на вежби, обука, во хуманитарни операции, меѓународни операции, во НАТО мисии и операции и операции во примената на правото на индивидуална или колективната самоодбрана, како и во операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, надвор од територијата на Републиката.

Активниот воен и цивилен персонал, припадниците на резервните сили на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, можат да бидат упатени на должности во командните структури на НАТО, дипломатски претставништва на Републиката, команди, штабови и воени единици на меѓународни организации надвор од територијата на Републиката и на територијата на Републиката.

Член 41-а

Одлука за испраќање на лицата од членот 41 став 1 од овој закон, надвор од територијата на Републиката за учество во меѓународни операции, донесува Собранието.

Одлука за испраќање на лицата од членот 41 став 1 од овој закон, надвор од територијата на Републиката за учество во хуманитарни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективната самоодбрана, како и операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, донесува Владата.

Одлука за испраќање на лицата од членот 41 став 1 од овој закон, за учество на вежби и обука, донесува Владата.

Член 41-б

За припадникот на Армијата, упатувањето во активностите од членот 41 од овој закон, е задолжително.

Член 41-в

Распоредувањето на припадниците на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, надвор од територијата на Републиката, за учество во хуманитарни операции, меѓународни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, како и во операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност, го пропишува министерот за одбрана.

Начинот на избор и подготовка на воен и цивилен персонал на Армијата и вработените во Министерството за одбрана, за упатување на должности во командни структури на НАТО, дипломатски претставништва на Републиката, команди, штабови и воени единици на меѓународни организации надвор од територијата на Републиката и на територијата на Републиката го пропишува министерот за одбрана.

Член 41-г

Владата еднаш годишно до Собранието, поднесува извештај за учеството на припадници на Армијата и вработените во Министерството за одбрана во активностите од членот 41 од овој закон.

Член 42

Во единиците од постојаниот состав на Армијата кои се испратени надвор од територијата на Републиката, заради учество во вежбовни активности и обука и во хуманитарни или мировни операции, не можат да учествуваат војници на отслужување на воениот рок.

Член 43

Припадниците на резервните сили на Армијата, можат да бидат ангажирани во активностите од членот 41 од овој закон, доколку се согласуваат со тоа.

Член 44

Правата и обврските на припадниците на резервните сили на Армијата и вработените во Министерството за одбрана ангажирани во случаите од членот 41 од овој закон, се уредуваат со договор кој се склучува со Министерството за одбрана.

10. Униформи, ознаки и знамиња

Член 45

Сите лица кои се упатени во активностите од членот 41 од овој закон, носат униформа на Армијата.

На униформата воените лица носат единствен знак за припадност на Армијата, чин, ознака за родот или службата, ознака на единицата на Армијата на која ѝ припаѓаат и знамето на Републиката како државен симбол.

Вработените во Министерството за одбрана од ставот 1 на овој член, на униформата го носат знамето на Републиката како државен симбол.

Единиците на Армијата имаат свои знамиња.

Единствениот знак за припадност на Армијата, униформата, ознаките на чиновите, ознаките на родовите и службите, знамињата и ознаките на единиците како и начинот и условите за нивното носење ги пропишува претседателот на Републиката.

11. Служба во Армијата

Член 46

Службата во Армијата се уредува со закон.

12. Политичко здружување

Член 47

Во Армијата не можат да се организираат и да функционираат политички партии и здруженија на граѓани.

Припадниците на Армијата во вршењето на службата не можат да се раководат од своите политички убедувања, ниту можат да ги изразуваат и застапуваат во своето работење или да влијаат на другите.

Членството во одредена политичка партија не може да влијае врз поставувањето, унапредувањето во чин, оценувањето, школувањето, стручното оспособување и усовршување, наградувањето и другите права на воените и цивилните лица на служба во Армијата.

Воените лица не можат да присуствуваат и учествуваат на политички собири и манифестации во униформа, ниту да манифестираат партиски обележја, симболи или други знаци на политички партии.

13. Штрајк

Член 48

Се забранува штрајк во Армијата во кризна, вонредна и воена состојба како и во случај на извршување меѓународни договори што се однесуваат на вежбовни активности, обука, мировни или хуманитарни операции во Републиката или надвор од неа во кои учествуваат единици на Армијата.

Правото на штрајк во Армијата може да се остварува под услови да не се нарушува борбената готовност на Армијата и животот и здравјето на припадниците на Армијата.

Заради спречување на евентуални штетни последици за борбената готовност на Армијата и животот и здравјето на припадниците на Армијата за време на штрајкот, министерот за одбрана и началникот на Генералштабот на Армијата се должни да обезбедат остварување на виталните функции на Армијата.

За време на штрајкот учесниците во штрајкот се должни да останат на своите работни места и да ги извршуваат активностите неопходни за остварување на виталните функции на Армијата.

Штрајкот мора да се најави најмалку десет дена пред неговото започнување. Во него истовремено не можат да учествуваат повеќе од 10% од вработените во Армијата и не може да трае подолго од три дена.

14. Синдикално организирање

Член 49

Се забранува синдикално организирање во Армијата во воена и вонредна состојба.

ГЛАВА V

ВОЕНА СЛУЖБА

Член 50

Воена служба извршуваат граѓаните на доброволно служење на воениот рок и припадниците на резервните сили на Армијата.

Членовите 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60 и 61 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

а) Доброволно служење на воениот рок

Член 62

Сите граѓани на Републиката кои ги исполнуваат условите за воена служба можат доброволно да се упатат на служење воен рок по наполнувањето на 18 години, но не подоцна од наполнети 26 години.

Граѓанинот ќе биде упатен на служење на воениот рок согласно со потребите на Армијата.

Поканата за служење на воениот рок се доставува до граѓанинот најдоцна 30 дена пред денот на упатување на служење на воениот рок.

Член 62-а

Со стапување во Армијата, граѓанинот станува војник и од тој ден се смета дека го служи воениот рок.

Член 62-б

Лекарски и други прегледи и психолошки испитувања на граѓаните заради утврдување на способноста за воена служба врши воено медицински центар.

Наодите од лекарските и други прегледи и психолошките испитувања на граѓаните се впишуваат во здравствен картон на граѓанинот, на образец кој го пропишува министерот за одбрана.

Член 62-в

Способноста на граѓанинот за воена служба, врз основа на наодите на извршените лекарски и други прегледи и психолошки испитувања, ја оценува комисија формирана од министерот за одбрана.

Со актот од ставот 1 на овој член се определува составот, седиштето и начинот на работа на комисијата.

Оцената за способност на граѓанинот за воена служба комисијата од ставот 1 на овој член ја утврдува особено врз основа на здравствената и психофизичката способност на граѓанинот.

Поблиските критериуми за оценување на здравствената и психофизичката способност на граѓанинот за воена служба ги пропишува министерот за одбрана.

Член 62-г

Оцена на комисијата од членот 62-в на овој закон може да биде:

- 1) исполнува критериуми за воена служба и
- 2) не исполнува критериуми за воена служба.

Член 62-д

Оцената за способност на граѓанинот за воена служба комисијата од членот 62-в на овој закон ја запишува во воената книшка на граѓанинот.

Формата и содржината на образецот за воена книшка од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот за одбрана.

Член 62-ѓ

За оцената за способност на граѓанинот за воена служба, комисијата од членот 62-в на овој закон донесува решение.

Против решението од ставот 1 на овој член граѓанинот има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Членовите 63, 64, 65, 66 и 67 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 68

На служење на воениот рок не се упатува:

1) граѓанин кој правосилно е осуден на казна малолетнички затвор или безусловно на казна затвор поради кривично дело – додека не ја издржи казната или не биде пуштен на условен отпуст;

2) граѓанин врз кој е применета заводска воспитна мерка или мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа - додека трае мерката што е применета и

3) граѓанин против кого е поведена кривична постапка поради кривично дело за кое се гони по службена должност, а за кое е предвидена казна затвор од најмалку пет години - додека постапката не биде правосилно завршена.

Граѓаните кои од причините наведени во став 1 на овој член не се упатени на служење на воениот рок, се упатуваат на служење, односно на доотслужување на воениот рок по издржаната казна, по пуштањето на условен отпуст, по запирањето од извршување или истекувањето на воспитната мерка или на мерката на безбедност, односно по правосилно завршената кривична постапка, доколку тоа го побараат по денот на престанокот на причините од ставот 1 на овој член, а најдоцна до крајот на календарската година во која полнат 26 години.

Лицата осудени на казна малолетнички затвор или безусловно на казна затвор поради кривично дело, за време на воена состојба можат да бидат упатени на служење на воениот рок ако им е одложено издржувањето на казната.

Членот 69 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Членовите 70 и 71 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Членот 72 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 73

Доброволното служење на воениот рок во текот на служењето му се прекинува на војник, ако:

1) не исполнува критериуми за воена служба;

- 2) е осуден со правосилна пресуда на казна затвор во траење над шест месеци;
 - 3) ако против него е поведена кривична постапка за кривично дело сторено пред стапување на отслужување на воениот рок кое се гони по службена должност, ако за тоа дело е предвидена казна затвор над три години;
 - 4) ако е примен за питомец на Воената академија;
 - 5) ако е примен на стручно оспособување и усовршување за воен старешина - офицер на Воената академија и
 - 6) ако е избран за стручно оспособување и усовршување за воен старешина - подофицер.
- 7) се самоодалечил од единицата повеќе од еден месец.

По исклучокот на став 1 на овој член, служењето на воениот рок не му се прекинува на војник кој со правосилна пресуда е осуден на казна малолетнички затвор до две години или на безусловна казна затвор до две години, доколку до завршувањето на служењето на воениот рок му останале помалку од 1 месеци.

Член 74

Служењето на воениот рок на војник може, по негово барање, да му се прекине ако поради смрт или тешка болест на член на семејството или поради елементарна непогода семејството се доведува во тешка положба поради неговата отсутност, за времето додека постојат тие причини, а најмногу за една година.

Служењето на воениот рок може да му се прекине на војник по негово барање и по барање на Сојузот за физичка култура на Република Северна Македонија, заради негово учество во состав на репрезентацијата на Републиката на регионално, европско или светско натпреварување или на олимписки игри, доколку не користи отсуство за учество на овие спортски натпревари.

Војник на кој му е прекинато служењето на воениот рок од причините наведени во став 2 на овој член, се упатува на доотслужување на воениот рок во текот на календарската година во кое е завршено натпреварувањето, а најдоцна до крајот на календарската година во која полни 26 години.

Членот 75 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 76

Во служење на воениот рок не се смета времето што војникот ќе го помине:

- 1) во самоволно оддалечување и бегство од Армијата што непрекинато траело повеќе од 24 часа и
- 2) во притвор што против него е определен со кривична постапка, ако тоа време со правосилна пресуда му е пресметано во казната поради извршеното кривично дело.

За времето што војникот ќе го помине во случаите од став 1 на овој член му се продолжува служењето на воениот рок.

Член 77

Решение за прекинување на служењето на воениот рок на војникот и решение за продолжување на воениот рок донесува старешината кој командува со единицата, односно установата, на положба командант на самостоен баталјон дивизион и повисоко.

Против решението од став 1 на овој член, војникот може да изјави жалба во рок од осум дена од приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Жалбата не го задржува решението од извршување.

Член 78

Оцена на способноста за воена служба на војникот за времето на служење на воениот рок, во согласност со правилникот од член 62-в став 3 на овој закон, врши воено-лекарска комисија формирана од министерот за одбрана.

Начинот на работата на воено-лекарската комисија од став 1 на овој член се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Членот 79 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 80

Времето и начинот на упатување на граѓаните на отслужување на воениот рок и постапката за прекинот за служењето на воениот рок и отпуштањето на војниците од Армијата се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Членот 80-а е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

б) Служба во резервните сили на Армијата

Член 81

Службата во резервните сили се извршува во општа и активна резерва.

Служба во општата резерва, извршуваат лица кои не се постари од 64 години живот.

Служба во активната резерва, извршуваат лица кои не се постари од 50 години живот.

Служба во активната резерва можат да извршуваат и лица кои се експерти во области или критични специјалности од особено значење за Армијата и кои склучиле договор со Министерството за одбрана.

Член 82

За време на воена состојба, претседателот на Републиката, може да ја продолжи обврската за служење во активната резерва до пополнувањето на 64 години.

Член 83

Припадниците на резервните сили на Армијата, службата во резервните сили ја извршуваат со учество во активностите од членот 41 од овој закон, а во воена состојба со извршување на определени воени должности.

Членот 84 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 85

Припадникот на резервните сили на Армијата по негово барање, се ослободува од обврската за учество на воена вежба:

- 1) поради болест на припадникот;
- 2) поради смрт или тешка болест во семејството;
- 3) поради полагање испит или колоквиум во време на изведувањето на воената вежба;
- 4) поради елементарна непогода со која се загрозува имотот на семејството и
- 5) заради стапување во брак на припадникот или на член на неговото семејство.

Членот 86 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 87

Начинот на извршувањето на служба во резервните сили на Армијата го пропишува министерот за одбрана.

Членот 87-а е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

в) Евиденција на воените обврзници

Член 88

За потребите на одбраната за служба во резервните сили се води воена евиденција на граѓаните.

Воведувањето во воена евиденција се врши по наполнувањето на 17 години живот.

Евиденцијата на граѓаните ја води Министерството за одбрана.

Граѓаните воведени во воената евиденција се должни за секоја промена на податокот значаен за водење на воената евиденција да го известат Министерството за одбрана во рок од осум дена од денот на настанувањето на промената.

По барање на Министерството за одбрана, органите на државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби и единиците на локалната самоуправа се должни на Министерството за одбрана да му даваат податоци за граѓаните од значење за водење на воената евиденција.

Начинот на водењето на воената евиденција на граѓаните ја пропишува министерот за одбрана.

Член 89

Граѓаните повикани од надлежен орган за извршување на правата и должностите од член 2 на овој закон се должни да се јават на органот, во место и време означени во поединечната покана или општиот повик.

ГЛАВА VI

ОБВРСКИ НА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА, ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА, УСТАНОВИ И СЛУЖБИ И ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

а) Трговски друштва, јавни претпријатија, установи и служби

Член 90

За потребите на одбраната во воена состојба, се определуваат трговски друштва и јавни установи и служби, како субјекти од посебно значење за одбраната кои продолжуваат со производството, односно со вршење на услугите, под услови и на начин утврден со меѓусебен договор.

Субјектите од ставот 1 на овој член со уредба ги определува Владата на Република Северна Македонија.

Член 90-а

Јавните претпријатија продолжуваат со производството, односно вршењето на услугите во воена состојба.

Член 91

Јавните претпријатија, трговските друштва и јавните установи и служби од посебно значење за одбраната имаат обврска да се подготвуваат за продолжување на производството и вршење на услугите во воена состојба.

Членот 92 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 93

Јавните претпријатија, јавните установи и служби и трговските друштва од посебно значење за одбраната, можат да учествуваат во изведувањето на вежбовни активности.

За учеството во изведувањето на вежбовните активности, јавните претпријатија, јавните установи и служби и трговските друштва од посебно значење за одбраната, имаат право на надоместок.

Начинот на учеството во изведувањето на вежбовните активности и висината на надоместокот се утврдува со договор со Министерството за одбрана.

Членот 94 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 95

Во воена состојба, јавните претпријатија и трговските друштва од областа на енергетиката, сообраќајот, врските, комуналните дејности и градежништвото имаат обврска да дадат приоритет на задоволување на потребите на Армијата, органите на државната власт, републичките сили за заштита и спасување, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби од посебно значење за одбраната.

Потребите на субјектите од ставот 1 на овој член, поблиску се определуваат и регулираат со меѓусебен договор склучен меѓу производителите, односно давателите на услугите и корисниците на производите и услугите.

Членот 96 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 97

Јавните установи и служби од областа на здравството, социјалната заштита, предучилишното, основното и средното образование продолжуваат со работа во воена состојба.

Членовите 98 и 99 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

в) Обврски на единиците на локалната самоуправа и Градот Скопје

Член 100

Единиците на локалната самоуправа во воена состојба продолжуваат со работа и извршуваат определени задачи од областа на одбраната.

Единиците на локалната самоуправа имаат обврска да се подготвуваат за извршување на задачите од ставот 1 на овој член, на начин утврден со статут на единицата на локалната самоуправа и со овој закон.

ГЛАВА VII

КОМУНИКАЦИИ ЗА РАКОВОДЕЊЕ И КРИПТОЗАШТИТА

Член 101

За органите за државната власт, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби од посебно значење за одбраната, единиците на локалната самоуправа и силите за заштита и спасување, Министерството за одбрана организира и подготвува комуникации за раководење и криптозаштита во воена и вонредна состојба.

Комуникациите за раководење и криптозаштита, Министерството за одбрана ги остварува преку постојните капацитети за телекомуникации во Републиката, интегрираниот комуникациско - информациски систем на Министерството за одбрана и посебно организирани комуникации.

Министерството за одбрана, организира криптозаштита и за потребите на воените претставници на Републиката во странство, во соработка со Министерството за надворешни работи.

Член 102

Корисниците на системите за комуникации преку кои се врши пренос на податоци и документи од значење за одбраната, се должни да ги применуваат мерките за криптозаштита, противелектронско обезбедување и другите мерки за заштита.

Членовите 103, 104, 105 и 106 се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Членовите 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 126-а и 126-б се избришани, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

ГЛАВА X

ОБУЧУВАЊЕ ЗА ОДБРАНА

Член 127

Обучувањето за одбрана опфаќа активности за стекнување на неопходни, воено-стручни и други знаења за учество на граѓаните, органите на државната власт, јавните претпријатија, трговските друштва и јавни установи и служби од посебно значење за одбраната, како и единиците на локалната самоуправа, во одбраната на Републиката.

Член 128

Обучувањето на граѓаните за одбрана се организира и спроведува во Армијата и во Центарот за обука за одбрана.

Член 129

Обучувањето во Армијата се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 130

Обучувањето во Центарот за обука за одбрана се организира и спроведува заради обучување на кадри за потребите на одбраната и на припадници во резервните сили на Армијата кои не се распоредени во резервниот состав на Армијата.

Спроведувањето на обуката во Центарот за обука за одбрана се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Членот 131 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 132

Во остварувањето на обуката за одбрана и во подготовките за упатување на припадниците на резервните сили на Армијата во извршувањето на активностите од членот 41 од овој закон, Министерството за одбрана може да соработува со организации на резервните офицери на Армијата.

За време на спроведувањето на активностите од ставот 1 на овој член членовите на Организацијата на резервните офицери на Армијата на Република Северна Македонија носат униформа и ознаки на Армијата.

ГЛАВА XI

РАЗУЗНАВАЊЕ, КОНТРАРАЗУЗНАВАЊЕ, СПРЕЧУВАЊЕ И ОТКРИВАЊЕ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА И ЗАШТИТА НА СИЛИТЕ И ТАЈНИТЕ ПОДАТОЦИ ВО ОДБРАНАТА

Член 133

Разузнавањето во одбраната опфаќа мерки, активности и постапки што се преземаат заради собирање, документирање и анализирање на разузнавачки податоци значајни за одбраната на Републиката.

Работите од став 1 на овој член ги вршат овластени службени лица на Министерството за одбрана кои ги определува министерот за одбрана.

Во вршењето на работите од став 1 на овој член овластените службени лица имаат право да собираат податоци, известувања и информации од својот делокруг на работа.

Член 134

Контраразузнавањето во одбраната опфаќа мерки, активности и постапки што се преземаат заради:

- откривање и спречување на разузнавачка и друга субверзивна дејност на странски воено-разузнавачки и разузнавачки служби, која се врши во земјата или од странство, а е насочена кон одбраната на Републиката;

- откривање и спречување на сите форми на терористичка дејност насочена кон одбраната на Републиката и

- спроведување на контраразузнавачка заштита на задачите и плановите, документите, материјално-техничките средства, подрачјата, зоните и објектите од интерес за одбраната на Републиката.

Работите од став 1 на овој член ги вршат овластени службени лица на Министерството за одбрана кои ги определува министерот за одбрана.

Во вршењето на работите од став 1 на овој член овластените службени лица имаат право да собираат податоци, известувања и информации од својот делокруг на работа.

Член 135

Спречување и откривање на кривични дела во воените единици и установи, на простори на кои логоруваат воени единици или се изведуваат вежбовни активности на Армијата, како и во објекти и зони што ќе ги определи Владата, опфаќа мерки, активности и постапки кои се преземаат заради спречување за вршење на кривични дела како и за откривање и фаќање на сторители на кривични дела и нивно предавање на надлежните органи.

Работите од став 1 на овој член ги вршат овластени службени лица на Министерството за одбрана и Армијата кои ги определува министерот за одбрана.

Во вршењето на работите од став 1 на овој член, овластените службени лица ги имаат следниве права и должности:

- да легитимираат лице заради утврдување на неговиот идентитет и на негово барање сами да се легитимираат;

- да вршат затворање на пристапот и да го оневозможат напуштањето на просторот без одобрение до завршување на службените дејствија;

- да вршат преглед на превозни средства, лица и багаж;

- присилно да отстранат лице од определениот простор, како и лице кое не постапува по наредба на овластеното службено лице;

- да употребат огнено оружје ако со други средства на присилба не можат да го заштитат животот на лицата на тој простор, да одбијат од себе непосреден напад со кој се загрозува нивниот живот, да одбијат напад на објект или личност што се обезбедува или да спречат бегство на лице затечено при извршување на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години.

Во извршување на работите од став 1 на овој член учествуваат и овластени службени лица на Воената полиција кои ги определува министерот за одбрана.

Член 136

Овластените службени лица од членовите 133, 134 и 135 од овој закон, имаат службени легитимации и значки.

Образецот на службената легитимација и значка и начинот на нејзиното издавање ги пропишува министерот за одбрана.

Поблиски прописи за остварување на работите од членовите 133, 134 и 135 од овој закон донесува министерот за одбрана.

Член 136-а

На административните службеници во Министерството за одбрана кои согласно со членовите 133, 134 и 135 од овој закон се определени како овластени службени лица, основната плата и додатокот на плата за звање им се зголемува за 20%.

Член 137

Заштитата на силите во воените единици, на просторите на кои логоруваат воени единици или се изведуваат активности од членот 41 од овој закон, на територијата на Републиката, како и во објекти и зони што ќе ги определи Владата, опфаќа мерки, активности и постапки што се преземаат заради:

- одржување на воен ред и дисциплина;
- обезбедување на лица, команди и објекти определени од министерот за одбрана;
- регулирање и контрола на воениот сообраќај и
- учество во борба против диверзантски, терористички и други вооружени групи.

Работите од став 1 на овој член ги врши Воената полиција.

Поблиски прописи за работата на Воената полиција донесува министерот за одбрана.

Член 137-а

По прием на кривична пријава или добиено сознание дека лице со статус на овластено службено лице за разузнавање, контраразузнавање и спречување и откривање на кривични дела сторени од лица вработени во Министерството за одбрана и Армијата, извршило кривично дело при вршење на службено дејствие или извршило кривично дело вон службата, со употреба на сериозна закана, сила или средства за присилба што за последица има смрт, тешка телесна повреда, телесна повреда, противправно лишување од слобода, мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување, доколку со закон е предвидено кривично гонење по службена должност, Министерството за одбрана без одлагање го известува Одделението за истражување и гонење на кривични

дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Министерството за одбрана заедно со известувањето ги доставува до Одделението од ставот 1 на овој член, сите извори на сознанија за стореното кривично дело, сторителот и жртвата и други извори на информации со кои располага.

Во случаите од ставот 1 на овој член, дисциплинска постапка против овластеното службено лице за разузнавање, контраразузнавање и спречување и откривање на кривични дела сторени од лица вработени во Министерството за одбрана, се води согласно со одредбите од Законот за административни службеници.

Членот 138 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 139

Припадниците на Армијата се должни да ги чуваат и штитат класифицираните информации од значење за Армијата и да ги извршуваат пропишаните мерки за нивна заштита, во согласност со закон.

Член 140

Заради заштита на безбедноста на Републиката во зоните кои согласно со Планот за одбрана на Републиката се посебно уредени за потребите на одбраната или се предвидува нивно уредување, може да се ограничи слободата на движењето, престојот или населувањето.

Одлука за определување на зоните од став 1 на овој член донесува Владата.

Член 141

Снимање од воздух и други видови на истражувања за изработка на картографски публикации можат да вршат само правни лица кои ќе добијат одобрение од Владата.

Физички и правни лица не можат да вршат снимање ниту научни и други истражувања во објекти и зони од значење за одбраната, како и во зоните во кои се ограничува движење, престој и населување, без одобрение на Министерството за одбрана.

ГЛАВА XII

ПЛАНИРАЊЕ

Член 142

Заради систематски, рационален и плански развој на одбраната на Републиката се воведува систем на планирање, програмирање и буџетирање на одбраната.

Основен носител, организатор и реализатор на системот на планирање, програмирање и буџетирање за потребите на одбраната е Министерството за одбрана.

Член 143

Планирањето на одбраната се остварува како планирање на развојот, оперативно и тековно планирање.

Планирањето на одбраната претставува континуиран процес и се организира и реализира како долгорочно, среднорочно и краткорочно.

Член 144

Планирањето се врши преку основни и специјализирани планови, програми, потпрограми, активности и потребни ресурси за нивна реализација.

Бројот, видот, содржината, називот како и начинот на изработка и реализација на плановите и програмите на одбраната ги определува министерот за одбрана.

ГЛАВА XIII**ФИНАНСИРАЊЕ****Член 145**

Финансиски средства за потребите на одбраната на Републиката се обезбедуваат од Буџетот на Републиката.

Финансиски средства за потребите на одбраната на Републиката можат да се обезбедат и од други извори, во согласност со закон.

Финансиски средства за органите на државната власт за потребите на одбраната се обезбедуваат од Буџетот на Републиката, во рамките на финансиските средства на тие органи.

Финансиски средства за единиците на локалната самоуправа за потребите на одбраната се обезбедуваат од нивните средства во согласност со закон и од средствата на Републиката.

Трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби од посебно значење за одбраната, финансиски средства за потребите на одбраната обезбедуваат од сопствени средства и од средства на Републиката.

Член 146

План за финансиски средства потребни за Министерството за одбрана што се обезбедуваат со Буџетот на Републиката, изработува Министерството за одбрана.

Со финансискиот план од став 1 на овој член се искажуваат по програми, потпрограми, намени, задачи и динамика потребните финансиски средства за остварување на функциите на единиците, командите и установите на Армијата, и другите активности на Министерството за одбрана.

Начинот и постапката за изработка на планот од став 1 на овој член се утврдува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 147

За висината на средствата во Буџетот на Републиката за потребите на одбраната одлучува Собранието на Републиката.

Во согласност со Буџетот на Републиката, Министерството за одбрана врши реализирање на одобрените финансиски средства и по потреба врши ревизија на нивната реализација.

За реализацијата на средствата од став 2 на овој член, Министерството за одбрана ги известува Владата и Собранието на Републиката.

ГЛАВА XIV

НАДОМЕСТОЦИ НА ГРАЃАНИТЕ ВО ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ ВО ОДБРАНАТА

Член 148

Граѓаните повикани заради извршување на правата и должностите од областа на одбраната во врска со извршување на воена служба, извршување на работна и материјална служба, имаат право на паричен надомест утврден со овој закон.

Член 149

Граѓаните од член 148 на овој закон имаат право на следниве парични надоместоци:

- плата, пензија или други парични примања;
- трошоци за превоз, сместување и исхрана;
- трошоци за дополнително ангажирање;
- еднократна парична помош во случај на смрт, повреда или оштетување на организмот;
- погребни и други трошоци;
- за изведување обука за одбрана.

Член 150

Граѓаните кои се во работен однос или вршат самостојна дејност, примаат паричен надоместок по основа на невработеност или примаат пензија, имаат право на паричен надоместок во висина на плата или надоместок исплатен за последниот месец пред повикувањето или ангажирањето на кои е пресметан и уплатен придонес за пензиско и инвалидско осигурување, односно во висина на пензијата.

Граѓаните кои не се во работен однос, не вршат самостојна или професионална дејност, не примаат паричен надоместок по основа на невработеност или не остваруваат право на пензија, имаат право на паричен надоместок во висина на просечна месечна нето плата по работник во Републиката објавена од Државниот завод за статистика во последниот месец пред повикувањето, односно ангажирањето (во натамошниот текст: просечна месечна плата).

Член 151

Граѓаните кои склучиле договор за ангажирање во активната резерва на Армијата, за периодот кога не се ангажирани во извршувањето на правата и обврските од членот 41 од овој закон, остваруваат право на месечен паричен надоместок согласно со закон.

За периодот кога граѓаните распоредени во активната резерва на Армијата се ангажирани во извршувањето на правата и обврските од членот 41 од овој закон, остваруваат право на плата и надоместоци на плата, под услови утврдени за воениот и цивилен персонал на служба во Армијата упатен во активности од членот 41 од овој закон.

Месечниот паричен надоместок и платата и надоместоците на платата од ставовите 1 и 2 на овој член, ги исплатува Министерството за одбрана.

Членот 152 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 153

За време на служење на воениот рок на војниците им припаѓа парично примање во висина до 10% од просечната месечна плата, во зависност од чинот и должноста што ја извршуваат.

Член 154

Граѓаните за време на извршување на правата и должностите во областа на одбраната имаат право на надоместок на трошоците за превоз, исхрана и сместување - ноќевање, доколку не се обезбеди бесплатен превоз, бесплатна исхрана и бесплатно сместување - ноќевање.

Надоместокот на трошоците за превоз е во висина на цената на возниот билет во јавниот сообраќај, доколку станот во кој живее граѓанинот е оддалечен над 2,5 километри од местото на јавување односно доаѓање.

По исклучок од став 2 на овој член, за правците во кои нема организиран јавен превоз, надоместокот на трошоците направени со возило е во висина од 30% од продажната цена на 1 литар гориво за возилото кое се користи за секој изминат километар.

Висината на надоместокот на дневните трошоци за исхрана е 5% од просечната месечна плата, доколку ангажирањето траело до осум часа, односно 8% доколку ангажирањето траело подолго од осум часа.

По исклучок од став 4 на овој член, на граѓаните – регрути при извршувањето на лекарски и други прегледи и психолошки испитувања со времетраење до осум часа, им припаѓа надоместок во висина од 50% од висината на надоместот од став 4 на овој член.

Во случај кога не е обезбедено бесплатно сместување - ноќевање, а граѓаните се повикани на извршување на должностите од областа на одбраната надвор од местото на живеалиштето односно престојувалиштето, висината на надоместот е во износ на стварните трошоци за сместување, а се исплатува според поднесена сметка за сместување во хотели до „Б" категорија.

Членот 155 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.51/11).

Член 156

Висината на надоместокот на еднократна парична помош на семејството во случај на смрт, односно загинување на граѓани за време на извршување на должностите во одбраната изнесува пет просечни месечни плати.

Член 157

Висината на надоместокот на еднократната парична помош во случај на повреда и оштетување на организмот од најмалку 20% за време на извршување на воените должности изнесува 50% од просечната месечна плата.

Член 158

Висината на надоместокот на погребните и други трошоци (сандак со опрема и венец), трошоците за превоз на умрениот, односно загинатиот граѓанин од местото на смртта до местото на погребувањето, доколку семејството ги врши и другите трошоци сторени со традиционален обичај за време на погребот изнесува пет просечни месечни плати.

Член 159

Лица ангажирани во обучувањето за одбрана како предавачи, имаат право на надоместок во висина утврдена со договор склучен со Министерството за одбрана.

Членот 160 е избришан, види: Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на РМ" бр.58/06).

Член 161

Средствата за надоместокот на граѓаните во извршување на правата и должностите во одбраната се обезбедуваат од средствата на Министерството за одбрана.

Поблиски прописи за висината и начинот на остварувањето на надоместокот на граѓаните во извршување на правата и должностите во одбраната донесува Владата.

ГЛАВА XV

ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 162

Во постапката за вршење на инспекциски надзор во областа на одбраната (во натамошниот текст: инспекциски надзор), ќе се применуваат одредбите од Законот за инспекцискиот надзор, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 163

Инспекциски надзор на спроведувањето на овој закон и другите прописи од областа на одбраната се врши во органите на државната власт, Армијата, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби од посебно значење за одбраната и единиците на локалната самоуправа (во натамошниот текст: субјекти на надзорот) .

Инспекцискиот надзор од ставот 1 на овој член го врши Министерството за одбрана преку инспектори за одбрана.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во случаи ако тоа е неопходно за отстранување на непосредна опасност по животот или здравјето на луѓето или имотот од поголема вредност, неопходно за преземање на итни мерки кои не трпат одлагање, како и во други случаи утврдени со закон, инспекцискиот надзор се врши во соработка со други инспекциски служби.

Член 164

Инспекторите за одбрана покрај општите услови за вработување, како посебни услови за вршење на инспекциски надзор потребно е да имаат соодветно високо образование или стекнати 180-300 кредити според ЕКТС и најмалку четири години работно искуство, од кои две години во државна служба.

Член 165

Инспекцискиот надзор може да биде редовен, вонреден или контролен.

Редовниот инспекциски надзор го опфаќа надзорот на спроведувањето на овој закон и другите прописи од областа на одбраната и се врши според годишна програма која ја донесува министерот за одбрана најдоцна до 31 декември во тековната, за наредната година.

Вонредниот инспекциски надзор го опфаќа надзорот на спроведувањето на одделни прописи или одредени прашања од областа на одбраната и се врши врз основа на процена на генералниот, односно главниот инспектор за одбрана, по барање на орган на државната власт, правно или физичко лице, како и по пријава на инспекторот за одбрана во случаи на сомневање за повреди на одредбите на овој закон или други прописи од областа на одбраната.

Вонредниот инспекциски надзор по барање на орган на државната власт, правно или физичко лице, како и по пријава на инспекторот за одбрана, се спроведува во рок од осум дена од денот на поднесувањето на барањето односно пријавата.

Контролниот инспекциски надзор го опфаќа надзорот во субјектот на надзорот по истекот на рокот определен во решението за отстранување на недостатоците утврдени при извршениот редовен или вонреден инспекциски надзор.

Начинот на вршењето на инспекцискиот надзор го пропишува министерот за одбрана.

Член 166

При вршење на инспекцискиот надзор, инспекторот за одбрана има право:

- на непречен пристап и целосен увид во просториите во кои се примаат, чуваат, изработуваат или обработуваат документи и други акти во врска со спроведувањето на овој закон и другите прописи од областа на одбраната, материјално техничките средства и опрема со кои се изработуваат или обработуваат и заштитуваат документите и актите од областа на одбраната, како и да ги користи информатичките и комуникациските средства на инспектираниот субјект и

- писмено или усно да бара објаснувања, како и да повикува и испитува лица во врска со спроведувањето на активностите на инспекцискиот надзор.

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за одбрана е должен:

- да постапува по барањето за поведување на инспекциска постапка и за тоа да го извести подносителот на иницијативата,

- да го извести одговорното лице на субјектот на надзорот за законскиот основ на вршењето на инспекцискиот надзор, како и за почетокот на вршењето на надзорот, освен во случаите кога со таквото известување ќе се намали ефикасноста на надзорот, или заради заштита на јавниот интерес, животот и здравјето на луѓето и имотот,

- да се легитимира пред субјектот на надзорот, односно пред одговорното или друго овластено лице на субјектот на надзорот,
- да ги почитува и спроведува мерките за заштита на класифицираните информации добиени или осознани при вршењето на надзорот,
- да постапува во согласност со законите и правилата за однесување на државните службеници како и правилата за однесување на овластените лица при вршењето на инспекцискиот надзор и
- да состави записник за извршениот инспекциски надзор.

Член 166-а

Инспекторот за одбрана може во рамките на вршењето на инспекцискиот надзор привремено да одземе документи, средства и други предмети кои можат да послужат како доказ во соодветна постапка.

Инспекторот за одбрана е должен привремено да одземе предмети во случаите кога е пропишано нивното задолжително одземање, кога со нив е сторен прекршок или кривично дело или ако тоа е потребно заради спречување на потешки последици, во согласност со закон.

За одземените документи, средства и други предмети од ставовите 1 и 2 на овој член, инспекторот за одбрана на субјектот на надзорот му издава соодветна потврда.

Условите за чување на привремено одземените документи, средства и други предмети до нивното предавање на органот надлежен за водење на соодветна постапка, ги обезбедува Министерството за одбрана.

Член 166-б

За извршениот инспекциски надзор, инспекторот за одбрана составува записник со приказ на утврдената фактичка состојба и истиот го потпишува и предава на субјектот на надзорот веднаш по потпишувањето, а најдоцна во рок од осум дена од денот на завршувањето на инспекцискиот надзор.

Записникот од ставот 1 на овој член се доставува и до министерот за одбрана.

По приемот на записникот од ставот 1 на овој член, субјектот на надзорот може да даде забелешки на записникот во рок од осум дена од денот на приемот и истите писмено да ги достави до инспекторот за одбрана кој го извршил инспекцискиот надзор.

Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор се утврди повреда на закон или друг пропис од областа на одбраната, во записникот се констатираат утврдените недостатоци и неправилности и со решение се определува рок за нивно отстранување.

Субјектот на надзорот е должен да постапи според записникот и да го извести инспекторот за одбрана за преземените мерки во рокот определен во записникот.

Доколку инспекторот за одбрана при спроведувањето на контролниот инспекциски надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности, донесува заклучок со кој се запира постапката на инспекцискиот надзор.

Доколку инспекторот за одбрана при спроведувањето на контролниот инспекциски надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен орган.

Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор во областа на одбраната инспекторот за одбрана смета дека повредата на прописите претставува прекршок или кривично дело, должен е до надлежниот орган да поднесе барање, односно пријава за покренување соодветна постапка.

Член 166-в

Субјектот на надзорот може да изјави жалба против решението на инспекторот за одбрана во рок од осум дена од денот на приемот на истото.

Жалбата од ставот 1 на овој член се поднесува до комисија која ја формира министерот за одбрана.

Комисијата од ставот 2 на овој член е составена од претседател, двајца членови и нивни заменици.

Претседател на комисијата од ставот 2 на овој член е генералниот или главниот инспектор за одбрана, а членови на комисијата се од редот на раководни државни службеници во Министерството за одбрана.

Член 166-г

Министерството за одбрана за извршените инспекциски надзори изготвува квартални извештаи кои се објавуваат на интернет страницата на Министерството.

Член 166-д

Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор инспекторот за одбрана утврди дека е сторена неправилност од членовите 170 став 2 и 171 на овој закон, инспекторот за одбрана е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност, со укажување за отстранување на неправилноста во рок од осум дена, со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на субјектот на надзорот од членовите 170 став 2 и 171 на овој закон каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

Формата и содржината на поканата за спроведување на едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот за одбрана.

Едукацијата ја организира и спроведува Министерството за одбрана, во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за еден или за повеќе субјекти.

Доколку во закажаниот термин субјектите од членовите 170 став 2 и 171 на овој закон над кои се спроведува едукација не се јават на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

Доколку субјектите од членовите 170 став 2 и 171 на овој закон над кои се спроведува едукација се јават на закажаната едукација и истата ја завршат, ќе се смета дека се едуцирани по однос на утврдената неправилност.

Доколку инспекторот за одбрана при спроведувањето на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот 1 на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

Доколку инспекторот за одбрана при спроведувањето на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот 1 на овој член, поднесува барање за поведување прекршочна постапка пред надлежен орган.

Министерството за одбрана, води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот за одбрана.

ГЛАВА XVI

ПОСЕБНА ОДРЕДБА

Член 167

Работните места на определени должности во Министерството за одбрана и во постојаниот состав на Армијата на кои тежината на работата и посебните услови под кои тие се вршат битно влијаат врз намалувањето на работната способност, ги определува Владата со уредба.

Владата може да определи и други работни места што имаат карактер на одредени должности во смисла на став 1 на овој член.

Заработката на работниците на должностите од ставовите 1 и 2 на овој член се поголеми најмногу до 30% од заработката на другите работници со соодветни квалификации.

ГЛАВА XVII

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 168

Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на граѓанинот за прекршок, ако:

1) не даде средства или добиток по основ на материјална служба или податоци во врска со нив (член 14);

2) не го извести Министерството за одбрана за промена на податокот значаен за водење на воената евиденција (член 88 став 3);

3) не се отповика на покана од надлежен орган (член 89) и

4) врши снимање или научни и други истражувања без одобрение на Министерството за одбрана (член 141 став 2).

Глобата од ставот 1 на овој член ќе му се изрече и на странски државјанин ако не даде средства или добиток по основ на материјална служба (член 15).

Член 169

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на припадникот на Армијата ако организира политичка партија или здружение на граѓани во Армијата, во вршењето на службата во Армијата се раководи од своите политички убедувања и истите ги изразува и застапува или влијае на другите, манифестира партиски обележја, симболи или други знаци на политички партии, или ако на политички собири и манифестации учествува во воена униформа.

Член 170

Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на трговско друштво, јавно претпријатие, установа или служба, ако:

1) не даде на користење средства или добиток по основ на материјална служба или податоци во врска со тоа (член 14);

2) не даде податоци за граѓаните од значење за водење на воената евиденција (член 88 став 5);

3) не преземе мерки за заштита и спасување на работниците, материјалните добра и корисниците на услугите во воена состојба (членови 91);

4) не се подготвуваат за продолжување на производството и вршење на услугите во воена состојба (член 91);

5) не се подготвува за производство и вршење услуги во воена состојба (членови 92 и 98);

6) не учествува во изведување на вежбовни активности (членови 93 став 1 и 99 став 1);

7) во воена состојба не даде приоритет на задоволувањето на потребите на Армијата, органите на државната власт, републичките сили за заштита и спасување, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби што се од посебно значење за одбраната (член 95 став 1);

8) не ги применува мерките за криптозаштита, противелектронско обезбедување и други мерки за заштита (член 102) и

9) врши снимање од воздух и други видови истражувања без одобрение на Владата или Министерството за одбрана (член 141).

Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во трговското друштво, јавното претпријатие, установа или служба, за прекршокот од ставот 1 на овој член.

Глобата од ставот 1 на овој член ќе му се изрече и на странско трговско друштво или трговец-поединец ако не даде средства или добиток по основ на материјална служба.

Член 171

Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице на единицата на локалната самоуправа ако не се подготвува за извршување на обврските од областа на одбраната (член 100).

Член 171-а

За прекршоците утврдени во членовите 168, 169, 170 и 171 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува Министерството за одбрана.

Прекршочната постапка од ставот 1 на овој член пред прекршочен орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Комисија) формирана од страна на министерот за одбрана.

Комисијата е составена од претседател и два члена. Претседателот на Комисијата е дипломиран правник со положен правосуден испит и работно искуство од пет години во својата област, а членовите се со високо образование и работно искуство од пет години во својата област.

Покрај членовите на Комисијата, министерот за одбрана може да определи секретар на Комисијата кој врши административни работи за Комисијата и заменици членови кои по исклучок учествуваат во работата на Комисијата во случај на отсуство на некои од членовите.

Комисијата донесува деловник за работа.

Член 171-б

Комисијата има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и да презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Комисијата е самостојна и независна во работата и одлучува врз основа на стручно знаење и самостојно убедување.

Комисијата работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Против решението на Комисијата со кое се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе тужба за поведување управен спор пред надлежен суд.

Комисијата води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин пропишан од министерот за одбрана.

Член 171-в

Ако Комисијата утврди дек е сторен прекршок, пред изрекувањето на прекршочната санкција е должна на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување, согласно со Законот за прекршоците.

ГЛАВА XVIII

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 172

Прописите чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на неговото влегување во сила освен прописите предвидени со членовите 142, 143 и 144 - Глава XII Планирање, што ќе се донесат најдоцна за две години.

Член 173

Со денот на влегување во сила на овој закон, престанува да важи Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 8/92 и 30/95).

Прописите донесени врз основа на Законот од став 1 на овој член ќе се применуваат до донесувањето на прописите од член 172 на овој закон, доколку не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 174

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

СО ОДЛУКА на Уставниот суд на Република Македонија У.бр. 37/2002 ("Службен весник на РМ" бр.73/02):

1. СЕ УКИНУВА членот 10 став 1 од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ бр. 42/2001),

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

**СО ОДЛУКА на Уставниот суд на Република Македонија У.бр. 135/2001
и У.бр. 155/2001 ("Службен весник на РМ" бр.78/02):**

1. СЕ УКИНУВА член 28 став 2 и член 168 став 1 точка 2 во делот "за намерата" од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/2001).
2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

**ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ
од Законот за изменување и дополнување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РМ" бр.5/03)**

Член 13

Регрутите упатени на служење на воен рок во Армијата со оружје или без оружје, односно во цивилна служба во месец јануари 2003 година, кои на денот на влегувањето во сила на овој закон се наоѓаат на служење на воениот рок, го служат воениот рок во траење од шест, односно од десет месеци.

На регрутите упатени на служење на воен рок во Армијата со оружје или без оружје, односно во цивилна служба во месец јули и месец октомври 2002 година, кои на денот на влегувањето во сила на овој закон се наоѓаат на служење на воениот рок, воениот рок им се скратува за 30 дена.

Член 14

Војниците на кои им е прекинато служењето на воениот рок, а кои до денот на влегувањето во сила на овој закон отслужиле пет или повеќе месеци воен рок се преведуваат во резервниот состав на Армијата.

Војниците на кои им е прекинато служењето на воениот рок, а кои до денот на влегувањето во сила на овој закон отслужиле помалку од пет месеци воен рок, се упатуваат на дослужување на преостанатиот дел од воениот рок до шест, односно до десет месеци.

Член 15

Војниците кои се самоодалечиле од единиците на Армијата, а кои до денот на влегувањето во сила на овој закон отслужиле шест или повеќе месеци воен рок, се преведуваат во резервниот состав на Армијата.

Војниците кои се самоодалечиле од единиците на Армијата, а кои до денот на влегувањето во сила на овој закон отслужиле помалку од шест месеци воен рок, се упатуваат на дослужување на преостанатиот дел од воениот рок до шест, односно до десет месеци.

Член 16

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ
од Законот за изменување и дополнување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РМ" бр.58/06)

Член 53

Регрутите упатени на служење на воен рок во Армијата со оружје или без оружје, односно во цивилна служба, а кои на денот на влегувањето во сила на овој закон се наоѓаат на служење на воениот рок, продолжуваат да го служат воениот рок во траење до истекот на воениот рок на кој биле упатени пред денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 54

Воените обврзници кои до денот на влегувањето во сила на овој закон биле распоредени во резервниот состав, продолжуваат да служат во резервниот состав, на начин и под услови утврдени со овој закон.

Член 55

Одредбата од членот 16 на овој закон ќе се применува по приемот на Република Македонија во членство во НАТО.

Член 56

Мандатот на началникот на Генералштабот на Армијата на Република Македонија поставен на должноста пред денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се смета од денот на неговото поставување на оваа должност.

Член 57

Прописите чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на неговото влегување во сила.

Прописите донесени врз основа на Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" број 42/2001 и 5/2003), продолжуваат да се применуваат до донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член, доколку не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 58

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за одбрана.

Член 59

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ЗАВРШНА ОДРЕДБА
од Законот за изменување и дополнување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РМ" бр.110/08)

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ
од Законот за изменување и дополнување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РМ" бр.51/11)

Член 65

Започнатите постапки за инспекциски надзор пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со одредбите од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006 и 110/2008).

Член 66

Одредбите од членовите 58 и 59 на овој закон ќе започнат да се применуваат со започнување на примената на Законот за инспекциски надзор.

Член 67

Одредбите од членовите 60, 61 и 62 на овој закон, ќе се применуваат за прекршоците сторени од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 68

Подзаконските прописи утврдени во овој закон, ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 69

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за одбрана.

Член 70

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ПРЕОДНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА
од Законот за изменување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РМ" бр.151/11)

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува со започнување на примената на Законот за основање на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА
од Законот за дополнување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РМ" бр.215/15)

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ
од Законот за изменување и дополнување на
Законот за одбрана
("Службен весник на РСМ" бр.42/20)

Член 44

Одредбите од член 1 став 6, член 6 став 2 точка 7-б), член 8 став 1 точки 3-в) и 3-г), член 14 став 3, член 21 став 2, член 22, член 23 и член 24 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат од денот на приемот на Република Северна Македонија во НАТО.

Член 45

Подзаконските акти чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Подзаконските акти донесени врз основа на Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15), продолжуваат да се применуваат до донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член.

Член 46

Постапките за испраќање на припадниците на Армијата и вработените во Министерството за одбрана надвор од територијата на Републиката за учество во активностите од членот 41 од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15) кои се започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се спроведат согласно со Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ број 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11, 151/11 и 215/15).

Член 47

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Северна Македонија да утврди пречистен текст на Законот за одбрана.

Член 48

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.